

ADİ ORTAKLIKTA İTİRAZ HAKKININ SAHİBİ

Dr. Öğr. Üyesi Hakan YILDIRIM*

Öz

Adi ortaklıkta “yönetim, sözleşme veya kararlar yalnızca bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye bırakılmış olmadıkça, bütün ortaklar ortaklığı yönetme hakkına sahiptir” (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu [TBK] m. 625/1). Yönetim yetkisinin sınırlarını, ortaklığın olağan işleri belirler. Adi ortaklık, “ortakların tümü veya birkaçı tarafından yönetilmek-te ise, bunlardan her biri, diğerleri katılmaksızın işlem yapabilir; ancak ortaklığı yönetmeye yetkili olan her ortak, tamamlanmasından önce işleme itiraz etmek suretiyle, bu işlemin yapılmasını engelleyebilir” (TBK m. 625/2). Anılan hükümden anlaşılaacağı üzere, olağan işler bakımından bireysel yönetim ilkesi benimsenmiş olup, her bir yönetici, ortaklığın olağan işlerini diğer yöneticilerin katılımı gerekmeksizin yapabilir. Bu şekilde ortaklığın yönetimi kolaylaşmakla birlikte diğer yönetici ortaklara itiraz hakkı tanınarak yönetim yetkisinin denetiminin sağlanması amaçlanmıştır. Çalışmamızda itiraz hakkının sahibi konusu, öğretildeki görüşler ve Yargıtay kararları dikkate alınarak incelenmiş, ulaşılan ve önem arz eden veriler sonuç bölümünde paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

• Adi Ortaklık • İtiraz Hakkı • Yönetim Yetkisi • Yönetici • Olağan İşler

* Dr. Öğr. Üyesi. Balıkesir Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Ana Bilim Dalı, Balıkesir, Türkiye | Asst. Prof., Balıkesir University Faculty of Law, Department of Private Law, Commercial Law Department, Balıkesir, Türkiye.

✉ hakan.yildirim@balikesir.edu.tr • ORCID 0000-0001-9483-0475.

✉ **Atıf Şekli** | Cite As: YILDIRIM, Hakan: “Adi Ortaklıkta İtiraz Hakkının Sahibi”, SÜHFD, C.33, S.3, 2025, s. 1827-1848.

✉ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✉ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

THE HOLDER OF THE RIGHT TO OBJECT IN AN ORDINARY PARTNERSHIP

Abstract

Unless management is exclusively assigned to one or more partners or a third party through an agreement or decision, all partners in an ordinary partnership have the right to manage the partnership (Article 625/1 of the Turkish Code of Obligations No. 6098). The scope of management authority is determined by the ordinary course of business of the partnership. If the partnership is managed by all or several partners, each managing partner may act independently; however, any partner authorized to manage the partnership may prevent an action from being completed by objecting to it (Article 625/2 of the Turkish Code of Obligations). As understood from the aforementioned provision, the principle of individual management is adopted for ordinary business matters, allowing each managing partner to conduct ordinary business without requiring the participation of others. While this simplifies management, granting other managing partners the right to object ensures oversight of management authority. This study examines the holder of the right to object by considering doctrinal views and Court of Cassation decisions. The findings and key insights are presented in the conclusion section.

Keywords

• Ordinary Partnership • Right to Object • Management Authority • Managing Partner • Ordinary Business

GİRİŞ

Adi ortaklığın yönetimi, sözleşmeyle veya sonradan ortaklar tarafından alınan bir kararla yalnızca bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye bırakılmamış ise, bütün ortaklar Kanun gereğince yönetici sıfatını haiz olur (TBK m. 625/1). Türk hukukunda olağan yönetim işleri bakımından bireysel (ferdi) yönetim ilkesi kabul edilmiştir. Buna göre ortaklık, ortakların tümü veya birkaçı tarafından yönetilmekte ise, bunlardan her biri, diğerlerinin katılımı olmaksızın olağan işlemleri yapabilir. Olağan işlemler bakımından bireysel yönetim ilkesi benimsenerek günlük işler için ortaklığın yönetiminin kolaylaşması ve böylece daha seri hareket edilerek ortaklık menfaatlerinin korunması sağlanmakla birlikte, yönetimin denetlenmesi ve böylece bireysel yönetimden doğabilecek sorunların engellenmesi amacıyla ortaklığı

yönetmeye yetkili olan her ortak, yönetim işleminin tamamlanmasından önce itiraz ederek bu işlemin yapılmasını engelleyebilir (TBK m. 625/2)¹.

Adi ortaklık yönetiminde büyük önem taşıyan ve haksız olsa dahi kullanılmasıyla yönetime ve ilgili işlem özelinde yöneticinin iradesi ortadan kalktığından temsile ilişkin hukuki sonuçlar doğuran itiraz hakkının kime ait olduğunun doğru bir şekilde tespiti gerekir. Zira Kanunda tek bir cümle ile düzenlenen itiraz hakkının sahibine ilişkin birçok tartışmalı husus bulunmaktadır. Bu kapsamda özellikle, ortak olmayan yöneticilerin itiraz hakkının olup olmadığı, ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla itiraz hakkına ilişkin kanuni düzenlemenin değiştirilip değiştirilmeyeceği, yönetici olmayan ortağa itiraz hakkının tanınmasının mümkün olup olmadığı hususları incelenmeye muhtaçtır. Çalışmamızda geniş bir uygulama alanı olan adi ortaklıkta itiraz hakkı sahibine ilişkin söz konusu tartışmaları ayrı başlıklar altında incelemeye çalışacağız.

I. ADİ ORTAKLIKTAKİ İTİRAZ HAKKI SAHİBİ

A. Genel Olarak

TBK m. 625/2 hükmü gereğince, “ortaklık, ortakların tümü veya birkaçı tarafından yönetilmekte ise, bunlardan her biri, diğerleri katılmaksızın işlem yapabilir; ancak ortaklığı yönetmeye yetkili olan her ortak, tamamlanmasından önce işleme itiraz etmek suretiyle, bu işlemin yapılmasını engelleyebilir”. Söz konusu hükme göre itiraz hakkı, yönetici sıfatını haiz her bir ortağa tanınmıştır. İtiraz etmek, yönetim yetkisinin bir parçası olarak aynı zamanda bir yükümlülüktür².

Yöneticilerin yönetim yetkisinin sınırlandırılması ve kaldırılması mümkündür (TBK m. 629). Yönetim yetkisinin kaldırılması halinde, yönetici sıfatına bağlı olan itiraz hakkının bu sıfatın kaybı ile birlikte ortadan kalktığı açıktır. Yönetim yetkilerinin sınırlandırılması halinde ise,

¹ İtiraz hakkının diğer ortakları riske atabilecek veya keyfi olabilecek işlemleri engellemek için öngörölmüş bir emniyet sistemi olduğu yönünde bkz. İYİGÜN, Serdar, Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Baskı, Ankara 2024, s. 164.

² FELLMANN, Walter/MÜLLER, Karin, Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Band VI, 2. Abteilung, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 8. Teilband: Artikel 530-544 OR, Stämpfli Verlag AG, Bern 2006, OR Art. 535/III, Rn. 109, 117; KENDİGELEN, Abuzer/KIRCA, İsmail, Şirketler Hukuku Cilt I, Giriş Adi Şirket Ticaret Şirketleri: Genel Hükümler ve Şahıs Şirketleri, 1. Bası, İstanbul 2021, s. 78; İYİGÜN, s. 147.

yöneticinin ancak kendi yetki sınırları dahilinde itiraz hakkına sahip olduğu söylenebilir³. Diğer bir deyişle diğer yönetici tarafından yapılan işlem konu, yer, zaman vb. unsurları bakımından sınırlanan yetki kapsamında ise, o yöneticinin itiraz hakkı yoktur⁴.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 632/1 hükmü gereğince, *“ortaklığa, yeni bir ortak alınması, bütün ortakların rızasına bağlıdır”*. Bu şekilde ortaklığa dahil olan yeni ortak duruma göre yönetim ve temsil yetkisini kazanabilir.

Şayet yönetim yetkisi sözleşmeyle veya sonradan ortaklar tarafından alınan bir kararla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye bırakılmamış ise, bütün ortaklar Kanun gereğince yönetici sıfatını haiz olduğundan, yeni ortak da yönetici sıfatını kazanır⁵. Dolayısıyla söz konusu kişi diğer ortaklarla aynı haklara ve borçlara sahip olacağından ortak sıfatını kazanmasıyla eş zamanlı olarak yönetim yetkisi bulunduğu için itiraz hakkını haiz olur. Yönetim yetkisi ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye devredilmiş ise, yeni ortak, ortaklık sözleşmesine veya kararına bağlı olacağından, yönetici sıfatını kazanmayacaktır⁶. Ancak diğer ortaklara yönetim yetkisi yeterliliklerinden ziyade şahıslardan kaynaklanan belirli nedenlerle verilmediyse ve bu nedenler kendisinde bulunmuyorsa, yeni ortak yönetici sıfatını kazanacaktır⁷.

TTK m. 632/2 hükmü gereğince, *“ortaklardan biri tek taraflı olarak bir üçüncü kişiyi ortaklıktaki payına ortak eder veya payını ona devrederse, bu*

³ **HANDSCHIN**, Lukas/**VONZUN**, Reto, Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht, Obligationenrecht, 4. Teil: Die Personengesellschaften, ZK - Zürcher Kommentar Band/Nr. V/4a, Die einfache Gesellschaft, Art. 530-551 OR, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich - Basel - Genf 2009, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 186; **KENDİGELEN/KIRCA**, s. 78; **GEMİCİOĞLU**, Bora, Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 94 ve 107.

⁴ Yönetim yetkisinin sınırlandırılması, haklı sebepten bağımsız olarak, ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla da mümkündür. Bu yönde ayrıca bkz. **TEKBEN**, Tuğçe, Vekâlet İlişkilerinde Vekâlet Veren Talimatı ve Hukuki Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2021, s. 314-315.

⁵ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 542/III, Rn. 69, 80; **ŞENER**, Oruç Hami, Adi Ortaklık, Ankara 2008, s. 372 (Adi Ortaklık); **GEMİCİOĞLU**, s. 90; **DERDİMAN**, Furkan, Adi Ortaklık Yapısındaki Değişiklikler, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 59 ve 65.

⁶ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 542/III, Rn. 80; **GEMİCİOĞLU**, s. 90; **DERDİMAN**, s. 65.

⁷ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 542/III, Rn. 81; **DERDİMAN**, s. 65-66.

üçüncü kişi ortak sıfatını kazanamaz". Payın tek taraflı devri veya alt katılım olarak da adlandırılan söz konusu durumlarda, üçüncü kişi ortak sıfatını kazanmadığından yönetim yetkisine ve bu bağlamda itiraz hakkına sahip olmayacaktır. Ancak tamamen veya kısmen yapılan pay devrine bütün ortakların rıza göstermesi halinde ortaklığa dahil olan yeni ortağın ortaklığa dahil olmakla yönetici sıfatını kazanıp kazanmadığını ihtimaller çerçevesinde belirlemek gerekir.

Ortaklıkta aksi yönde bir belirleme yapılmadıysa, bütün ortakların yönetim yetkisi bulunduğu ve dolayısıyla payını devreden ortak da yönetici olduğu için, yeni ortak da yönetici sıfatını kazanır⁸. Yönetim yetkisi ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye devredilmiş ortaklığa yeni bir ortağın dahil olması halinde, payını devreden ortak yönetici değilse, mevcut ortaklık sözleşmesine veya karara bağlı olacak olan yeni ortak da yönetici sıfatını almayacaktır⁹. Payını devreden ortak yönetici ise ve mevcut yönetici ortağın belirlenmesinde bir kriter söz konusu değilse, yeni ortak yönetici sıfatını kazanır. Şayet payını devreden ortağa yönetici sıfatı çeşitli kriterlere (eğitim durumu, mali durum, yaş vs.) göre verildiyse, yeni ortağın söz konusu kriterlere sahip olup olmadığına göre yönetici sıfatı kazanıp kazanmadığı belirlenir¹⁰. Bu değerlendirme ve karara bağlama, diğer ortaklarca yapılacaktır¹¹. Nitekim ortakların tamamının yönetici olmadığı ihtimalde, bazı ortaklara yönetici sıfatı verilmemesinin nedeni niteliklerinden ziyade yaş gibi kişisel özelliklerinden kaynaklanıyor ise, devreden yönetici sıfatını haiz olmasa da ortakların yönetici olması esas olduğundan, devralanın yönetici sıfatını kazanması mümkündür¹². Dolayısıyla payını devreden yönetim hakkına sahip olmamasının kişisel nedenleri devralanda bulunmuyorsa, devralanın ortaklığa dahil olmakla devreden sahip olmadığı hakları edinmesi mümkündür¹³.

⁸ FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 542/IV, Rn. 145, 147; HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 542, Rn. 49; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 380; GEMİCİOĞLU, s. 89; BİNGÖL, Muhammet Emin, Adi Ortaklıkta Pay Kavramı ve Adi Ortaklık Payının Devri, 1. Baskı, İstanbul 2022, s. 385, 386 ve 456 (Pay Devri); DERDİMAN, s. 157.

⁹ BİNGÖL, Pay Devri, s. 456; GEMİCİOĞLU, s. 89.

¹⁰ HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 542, Rn. 49.

¹¹ GEMİCİOĞLU, s. 89.

¹² FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 542/IV, Rn. 147; BİNGÖL, Pay Devri, s. 387 ve 456-457.

¹³ HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 542, Rn. 49; BİNGÖL, Pay Devri, s. 387.

Ayrıca kanaatimizce ortaklık sözleşmesinde veya kararında, ortaklığa yeni bir ortağın dahil olması halinde kendiliğinden yönetici sıfatının kazanılmayacağı yönünde bir kararlaştırma da yapılabilir. Yeni ortağa tanınacak hakların ve borçların, hâliyle yönetime ilişkin hakların, içeriği kanundaki sınırlar çerçevesinde serbestçe belirlenebilecek olan ortaklığa kabul sözleşmesinde açıkça düzenlenmesi de mümkündür¹⁴.

B. İtiraz Hakkının Temsilci Aracılığı İle Kullanılması

Yönetici sıfatına bağlı bir hak olan itiraz hakkının bağımsız olarak üçüncü kişilere devri mümkün değildir¹⁵. Bu nedenle itiraz hakkının yönetici dışında bir başkası tarafından kullanılamayacağı kabul edilir. Temel kural bu şekilde olmakla birlikte ortaklar itiraz hakkının bir temsilci vasıtasıyla kullanılmasını kararlaştırabilirler. Sözleşmede kararların oy çokluğuyla alınacağı kararlaştırılmadıysa bu kararın oybirliği ile alınması gerekir (TBK m. 624). Aynı şekilde ortaklık sözleşmesine konulacak bir hükümle itiraz hakkının temsilci vasıtasıyla kullanılabileceği öngörülebilir. Elbette itiraz hakkının yalnızca temsilci aracılığı ile kullanılacağı esasının öngörülmesi, diğer bir ifade ile yöneticinin itiraz hakkını şahsen kullanabilmesinin yasaklanması geçerli değildir.

Bazı hallerde itiraz hakkının temsilci vasıtasıyla kullanılması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkar. Örneğin hastalık nedeniyle ortaklıktan

¹⁴ **BİNGÖL**, Pay Devri, s. 455; Ortaklık payının devrinde, diğer ortakların ortaklığa dahil olacak kişiye yönetim yetkisi verilmemesi şartıyla devre onay verme haklarının bulunduğu yönünde bkz. **GEMİCİOĞLU**, s. 89-90. Diğer ortakların rızasının olması veya ortaklık sözleşmesinde izin verilmesi halinde, devralanın hukuki statüsünün devredenden farklı olabileceği yönünde bkz. **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 542/IV, Rn. 128, 146; **DERDİMAN**, s. 157. Kabul sözleşmesinde yeni ortağın durumunun çıkan ortaklıktan farklı bir şekilde belirlenmesinin mümkün olduğu yönünde bkz. **BİNGÖL**, Pay Devri, s. 306.

¹⁵ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 535/III, Rn. 109; **FELLMANN**, Walter/**MÜLLER**, Karin, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht, 2. überarbeitete und erweiterte Auflage, Orell Füssli Verlag AG, 2009, OR Art. 535, Rn. 5 (OFK); **İYİĞÜN**, s. 167; **BİNGÖL**, Muhammet Emin: "Adi Ortaklıkta İtiraz Hakkı", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 38, S. 4, Aralık 2022, s. 704. İtiraz hakkının aynı zamanda yönetim hakkına bağlı bir yükümlülük olduğu, bu nedenle bağımsız olarak devredilemeyeceği yönünde bkz. **BİNGÖL**, s. 704; **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 535/III, Rn. 109. Yönetici olmaya ve şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan itiraz hakkının devrinin mümkün olmadığı yönünde bkz. **GEMİCİOĞLU**, s. 106-107.

uzun süre ayrı kalan yönetici itiraz hakkını temsilci vasıtasıyla kullanabilecektir¹⁶.

Adi ortaklığa tüzel kişiler de ortak ve dolayısıyla yönetici olabileceğinden, yönetim ve buna bağlı olarak itiraz hakkı tüzel kişilerin temsile yetkili organları aracılığı ile kullanılacaktır¹⁷. Yönetici tüzel kişinin bu yetkisini tüzel kişi adına kullanması için bir gerçek kişiyi atayabileceği de kabul edilmektedir¹⁸. Bir başka adi ortaklık ve miras ortaklığı gibi tüzel kişiliği bulunmayan kişi topluluklarının adi ortaklıkta yer alıp alamayacakları tartışmalı bir konudur¹⁹. Tartışmadan bağımsız olarak, tüzel kişiliği olmayan bir kişi birliğin ortak olabileceği, haliyle yönetici sıfatını kazanabileceği kabul edildiğinde kişi birliğini temsile yetkili olan kişiler tarafından yönetim ve buna bağlı olarak itiraz hakkı kullanılacaktır²⁰. Söz konusu kişi birliğinde birden çok kişi temsile yetkili

¹⁶ İtirazın bir aracı vasıtası ile de yapılabileceği yönünde bkz. **POROY**, Reha/**TEKİNALP**, Ünal/**ÇAMOĞLU**, Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 15. Bası, İstanbul 2021, s. 65, N. 89; **AŞKAN**, Cengiz, Adi Şirketin Yönetimi, 1. Basım, Ankara 2003, s. 56; **GEMİCİOĞLU**, s. 97. Ortaklar ile arasındaki güven ilişkisi gereğince yönetim yetkisinin bizzat kullanılması gerektiği, vekil atanamayacağı yönünde bkz. **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 535/III, Rn. 60; **KENDİGELEN/KIRCA**, s. 75-76. Yönetim yetkisinin şahsen kullanılacağı, bunun için temsilci atanamayacağı gibi bağımsız olarak bir başka ortağa veya üçünü kişiye devredilemeyeceği, ancak ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla aksinin öngörülebileceği yönünde bkz. **HANDSCHIN/VONZUN**, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 171. Benzer yönde açıklamalar için bkz. **MÜLLER**, Karin, OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), OR Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht, 4. aktualisierte und überarbeitete Auflage, Orell Füssli Verlag AG, Zürich 2023, OR Art. 535, Rn. 11. İtiraz hakkının şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğu, karar verme yetkisinin başkasına devredilemeyeceği yönünde bkz. **GEMİCİOĞLU**, s. 97.

¹⁷ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 535/IV-VII, Rn. 270; **KENDİGELEN/KIRCA**, s. 74-75; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 291; **İYİĞÜN**, s. 147.

¹⁸ **KENDİGELEN/KIRCA**, s. 75; **İYİĞÜN**, s. 147. Tüzel kişi için yönetim yetkisinin, yetkili organlarca tüzel kişiyi temsil ile görevlendirilen gerçek kişilere ait olduğu yönünde bkz. **GEMİCİOĞLU**, s. 79.

¹⁹ Türk hukukunda konuya değinen yazarlardan bazıları bunun mümkün olduğunu savunurken (**ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 5; **İYİĞÜN**, s. 5); bazıları ise kişi niteliği taşımayan, haliyle hak ve fiil ehliyeti olmayan birliklerin, kişilerin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan adi şirket ortağı olamayacağını kabul etmektedir (**BARLAS**, Nami, Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, 4. Baskı, İstanbul 2016, s. 24-25).

²⁰ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 535/IV-VII, Rn. 271; **İYİĞÜN**, s. 147-148.

ise, bu kişiler yönetim yetkisini birlikte kullanırlar²¹. Bu durumda da kişi birliğini temsilen tek bir kişiye yönetim yetkisinin devredilebileceği kabul edilmektedir²².

C. Olağanüstü İşlerde İtiraz Hakkı

Olağan işler için bireysel yönetim sistemi kabul edilmiş olup, olağanüstü işlerde oybirliği prensibi geçerlidir. TBK m. 625/3 hükmü gereğince, olağanüstü işlemler bakımından bütün ortakların oybirliği gerekli olmakla birlikte gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yönetici ortaklardan her biri söz konusu işlemi yapmaya yetkilidir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerin varlığında her bir yönetici tarafından bağımsız olarak işlem yapma yetkisi olduğundan, bu durumda itiraz hakkının söz konusu olup olmayacağı tartışmalıdır. Öğretide, aslında oybirliği ile yürütülmesi gereken olağanüstü işlerin gecikmesinde tehlike bulunması halinde her bir yönetici ortak tarafından yapılabileceği kabul edildiğinden, hızlı bir şekilde yürütülmesi gereken işlerde itiraz hakkının varlığı halinde işlemin durması ve devam etmesi için ortaklarca karar alınması ihtimalini kanun koyucunun amaçlamadığı ileri sürülmüşse²³ de kanaatimizce gecikmesinde sakınca olan hallerde yönetici ortaklardan her biri yetkili kılındığından olağanüstü işler bu halde olağan iş kabul edilir²⁴ ve TBK m. 625/2’de herhangi bir istisna gözetmeksizin yöneticilere tanınan itiraz hakkı söz konusu olur.

Ayrıca TBK m. 625/3’ten hangi işlemlerin olağanüstü nitelikte olduğu tam olarak belirlenemediğinden uygulamada ve öğretide özellikle başka düzenlemelerden hareketle olağan-olağanüstü iş ayrımına ilişkin farklı görüşler ileri sürülmüştür²⁵. Bu husustaki tartışmalar ve

²¹ FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/IV-VII, Rn. 271; İYİGÜN, s. 148.

²² İYİGÜN, s. 148.

²³ GEMİCİOĞLU, s. 93.

²⁴ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 298.

²⁵ Kanun koyucu TBK m. 625’te olağanüstü işlerden bahsetmiş, ancak bu işlerin tanımına yer vermemiş, olağan işler ile arasındaki sınırı açıkça belirlememiştir. Yalnızca ilgili fıkra (TBK m. 625/3) “ortaklığa genel yetkili bir temsilci atanması ve ortaklığın olağan dışı işlerinin yürütülmesi için, bütün ortakların oybirliği gereklidir” ifadesine yer verilmiştir. Bu noktada olağanüstü işlerin nasıl belirleneceğine ilişkin öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. TBK m. 630 hükmü gereğince, “kanunun bu bölümünde veya ortaklık sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadıkça, yönetici ortaklar ile diğer ortaklar arasındaki ilişkiler, vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlere tabidir”. TBK m. 630’un yaptığı yollama nedeniyle kimi yazarlar olağanüstü işlerin tespitinin “vekil, özel olarak yetkili kılınmadıkça dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvurmaz, iflas, iflasın

hatta somut olay bazında ilgili ortaklığa göre bütün koşullar dikkate alınarak her iş için yapılması gereken ayırında netliğin söz konusu olmadığı dikkate alındığında hangi işlerin olağanüstü kabul edileceği ve ortakların itiraz hakkının olmadığını belirlemek güç olacaktır. Dolayısıyla itiraz hakkının kullanılmasını istemeyen yöneticiler, yapılan her işlem için bunun ortaklık için olağanüstü nitelikte olduğunu, oybirliği ile karar alınması sürecini bekleyemeyecek şekilde önem arz ettiğini ve acilen yapılması gerektiğini ileri sürerek itiraz hakkını bertaraf edebilecektir. Bu nedenle eğer bir işlem tek bir yönetici tarafından yapılıyorsa, böylece münferit olarak hareket etme hakkı söz konusu ise, her zaman bir kontrol aracı olan itiraz hakkının olduğu kabul edilmelidir. Nitekim ortaklık sözleşmesiyle olağanüstü işleri münferiden yapma yetkisi verilen yöneticinin yapacağı işlemlere karşı diğer yöneticilerin itiraz hakkının olduğu aşikardır.

Adi ortaklıkta bireysel yönetim esası geçerli olduğu halde emredici olmadığından ortaklık sözleşmesiyle ya da kararıyla birlikte yönetim esası kararlaştırılabilir²⁶. Keza daha farklı bir yönetim esasının belirlenmesi de mümkündür. Birlikte yönetimin benimsenmesi halinde

ertelenmesi ve konkordato talep edemez, kambyo taahhüdünde bulunamaz, başışlama yapamaz, kefil olamaz, taşınmazı devredemez ve bir hak ile sınırlandıramaz” şeklindeki TBK m. 504/3 çerçevesinde yapılması gerektiğini savunmaktadırlar (AYHAN/ÇAĞLAR/ÖZDAMAR, s. 65-66). Bir kısım yazar ise Türk Ticaret Kanunu’nun kolektif şirkette yönetimin kapsamını düzenleyen ve kişi ortaklıklarının niteliğine daha uygun olan m. 223 hükmünün uygulanmasının isabetli olacağını savunmaktadır (ŞENER, Adi Ortaklık, s. 297). Belirlemenin şematik olarak değil, somut olay için tüm hukuki ve fiili şartlar dikkate alınarak ilgili şirkete özel olarak yapılmasının gerektiği de savunulan bir diğer görüştür (HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534 - Art. 535 / I. - II, Rn. 27). Bu hususta ayrıntılı açıklamalar için ayrıca bkz. GEMİCİOĞLU, s. 65-78.

²⁶ KENDİGELEN/KIRCA, s. 75; İYİĞÜN, s. 153. Nitekim Türk ve İsviçre hukuklarından farklı olarak, Alman hukukunda kural olarak birlikte yönetim esası geçerlidir. Alman Medeni Kanunu (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB) Art. 715/3 hükmü gereğince, “tüm ortaklar, gecikmesinde ortaklık veya ortaklık varlıkları için bir risk oluşturmamakça, ortaklığı birlikte hareket edebilecekleri şekilde yönetme hakkına sahiptir. Tereddüt halinde, ortaklık sözleşmesine göre birden fazla ortağın ortaklığı yönetmeye yetkili olması halinde de bu durum geçerlidir”. Buna göre ana kural, birlikte yönetim esasıdır. Bu halde itiraz hakkının söz konusu olabilmesi için bireysel yönetim halinin olması gerekir. BGB Art. 715/4 hükmü gereğince, ortaklık sözleşmesiyle bütün ortaklara veya birkaç ortağa her biri tek başına davranmaya yetkili olacak şekilde yönetme yetkisi tanınmışsa, yönetici diğer ortak yapılan işleme itiraz edebilecektir.

kural olarak ortaklık yönetimi oybirliği prensibine tabidir²⁷. Bu durumda her işlemde yöneticilerin diğer yöneticilerle birlikte hareket etmesi gerekir ki güvenli olmakla birlikte adi ortaklık yapısında pratik olmayan bu yönetim şekli çok tercih edilmemektedir²⁸. Birlikte yönetim halinde, yönetim kararlarının oyçokluğu ile alınacağı kararlaştırılabilir²⁹. Birlikte yönetimde yapılacak işlemlerde ortakların birlikte hareket etmesi gerektiğinden yöneticilerin yetki sınırını belirleyen olağan ve olağanüstü iş ayrımı yapılmamaktadır³⁰.

Birlikte yönetim benimsendiğinde itiraz hakkının kullanılması da farklılık arz edecektir. Bu durumda itirazın yalnızca bir yöneticiye yöneltilmesi yeterlidir. Zira birlikte yönetim prensibinde itirazın yöneltildiği tek yönetici ortağın diğer yöneticiler ile işbirliği yapmamasıyla işlemin yapılması engellenir ve itirazın gereği yerine getirilmiş olur³¹. Örneğin 4 yöneticinin olduğu ve söz konusu olağan işlemin yapılması için 3 yöneticinin olumlu oyunun gerektiği halde, itirazın 3 yöneticiden birine yöneltilmesi yeterlidir. Şayet işlemin yapılması için tüm yöneticilerin onayı gerekiyor ise, tek bir yöneticinin katılımı gerçekleşmediğinde karar alınamayacağından itiraz hakkının kullanımına da gerek yoktur³².

²⁷ FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/I-II, Rn. 21; İYİĞÜN, s. 153. Ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla sadece bazı yöneticiler için birlikte yönetim esası kararlaştırılabilir. Bu durumda diğer yöneticiler bireysel yönetim yetkisini haiz olmaya devam edecektir (KENDİGELEN/KIRCA, s. 75). Farklı yönetim türlerinin birleştirilmesinin, yönetim yetkisinin konulara göre bölünmesinin veya kapsamının değiştirilmesinin, örneğin olağanüstü işler için dahi bireysel yönetim esasının benimsenmesinin mümkün olduğu yönünde bkz. FELLMANN/MÜLLER, OFK, OR Art. 535, Rn. 9; MÜLLER, OFK, OR Art. 535, Rn. 12.

²⁸ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 292; İYİĞÜN, s. 154.

²⁹ FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/IV-VII, Rn. 182; KENDİGELEN/KIRCA, s. 75; İYİĞÜN, s. 154.

³⁰ ŞENER, Adi Ortaklık, s. 298. Çoklu yönetimde bu ayrımın bir öneminin kalmadığı yönünde bkz. AŞKAN, s. 52. Ancak BGB’de yapılan değişiklikle BGB Art. 715/2’de “yönetim yetkisini aşan işlemlerin gerçekleştirilmesi için tüm ortakların kararı gerektiği” düzenlenmiştir. Bu halde Alman hukukunda olağan ve olağanüstü iş ayrımının benimsendiği söylenebilir. Bu yönde bkz. İYİĞÜN, s. 140-141.

³¹ FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/III, Rn. 129.

³² BİNGÖL, s. 707.

D. Tasfiye Halinde İtiraz Hakkı

Adi ortaklığa ilişkin sona erme sebeplerinden birisinin gerçekleşmesiyle ortaklık tasfiye haline geçer. Ortaklığın tasfiyesi, yönetici olmayan ortaklar da dahil olmak üzere, bütün ortakların elbirliğiyle gerçekleştirilir (TBK m. 644/1). Buna göre tasfiye aşamasında yöneticilerin görevleri sona ereceğinden itiraz hakkı da olmayacaktır. Ancak kanun koyucu TBK m. 641’de bazı hallerde ortaklığın sona ermesine rağmen yöneticilerin yönetim yetkisinin geçici bir süreyle daha devam edeceğini kabul etmiştir. TTK m. 641/1 hükmü gereğince, fesih bildirimini dışında başka bir sebeple ortaklık sona ererse, ortaklardan birisinin ortaklık işlerini yönetme konusundaki yetkisi, sona ermeyi öğrendiği veya durumun gerektirdiği özeni gösterseydi öğrenebileceği zamana kadar, kendisi hakkında devam eder. Yöneticiler görevde kalmaya devam ettikleri müddetçe ortaklığın tasfiyedeki menfaatlerini korumak için itiraz hakkı da söz konusu olacaktır.

Ayrıca ortağın ölmesiyle ortaklığın son bulduğu ihtimalde, TBK m. 641/2 hükmü uyarınca, *“ölen ortağın mirasçısı, durumu hemen diğer ortaklara bildirmekle yükümlüdür. Mirasçı, gerekli önlemler alınuncaya kadar, ölen ortağın daha önce yürütmekte olduğu işlere, dürüstlük kuralları çerçevesinde devam eder. Diğer ortaklar da, geçici olarak, ortaklık işlerini aynı şekilde yürütmeye devam ederler”*. Mirasçıların gerekli önlemler alınuncaya kadar murislerinin yürüttüğü işlere devam etmesi durumunda, ölen ortak yönetici idiyse yine mirasçıların itiraz hakkını haiz olacağı söylenebilir.

Öğretide gerekli önlemler alınuncaya kadar, ölen ortağın daha önce yürütmekte olduğu işleri devam ettirmesi halinde mirasçının yönetici sıfatını kazanmadığı, zira bu halin istisnai ve geçici olduğu, bu düzenleme ile ölüm gibi ani olaylarda ortaklık işlerinin sahipsiz kalmamasının sağlandığı, nitekim aynı maddede diğer ortaklar için de yönetici sıfatını haiz olup olmamalarından bağımsız olarak şirket işlerini geçici olarak yürütmeleri gerektiğinin düzenlendiği ifade edilmiştir³³. Bu yaklaşım isabetli olmakla birlikte kanaatimizce ölen ortak aynı zamanda yönetici ise onun daha önce yürütmekte olduğu işlere devam edecek olan mirasçı da bu geçici süre için yönetici sıfatını kazanacaktır.

³³ GEMİCİOĞLU, s. 79-80.

E. Ortak Olmayan Yöneticinin İtiraz Hakkı

Ayrıca bir kararlaştırma olmaksızın, kanuni düzenleme gereğince ortak sıfatına bağlı olarak bütün ortakların doğrudan yönetici sıfatını kazanması, “özden yöneticilik” (*Selbstorganshaft*) olarak ifade edilir³⁴. Ancak ortakların tümüne ait olan, hak olduğu kadar aynı zamanda bir yükümlülük teşkil eden³⁵ yönetim yetkisinin ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla ortak olmayan üçüncü bir kişiye tanınması mümkündür (TBK m. 625/1)³⁶. Bu durumda ortak olmayan yöneticilerin itiraz hakkının bulunup bulunmadığı hususu tartışmalıdır. İlk görüşe göre, Kanunda açıkça “ortaklığı yönetmeye yetkili olan her ortak” ifadesine yer verildiğinden ve ortakları koruyucu bir hak niteliğinde olduğundan, ortak olmayan yöneticilerin itiraz hakkı yoktur³⁷. Nitekim vekalet veya hizmet akdi ile yönetici sıfatını kazanan üçüncü kişinin, talimatlara uymasının zorunlu olması, buna karşılık ortaklara talimat verme hakkının bulunmaması nedeniyle de talimatı da kapsayan itiraz hakkının bulunmadığı ifade

³⁴ JUNG, Peter, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personengesellschaften und Aktiengesellschaft Art. 530-771 OR, 4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, 2024, OR Art. 535, Rn. 3; JÖRG, Florian S., Personengesellschaftsrecht (Art. 530-619 OR), SHK - Stämpfli Handkommentar, Stämpfli Verlag AG, Bern 2015, OR Art. 535, Rn. 14; FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/IV-VII, Rn. 197; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 63, N. 87d; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 291; KENDİGELEN/KIRCA, s. 74; İYİĞÜN, s. 146 ve 150; KARATAY, Ela, Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Baskı, Ankara 2023, s. 79; AŞKAN, s. 45.

³⁵ HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 159, 161; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 63, N. 87d; KENDİGELEN/KIRCA, s. 74; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 290; PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Tamamen Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 2020, s. 33; GEMİCİOĞLU, s. 87; İYİĞÜN, s. 146. Nitekim BGB Art. 715/1 gereğince, tüm ortaklar için şirket işlerini yönetmek hem bir hak hem de yükümlülüktür. Ortaklığı yönetme yetkisinin yükümlülük içerikli bir hak olduğu yönünde bkz. FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/III, Rn. 47; FELLMANN/MÜLLER, OFK, OR Art. 535, Rn. 7; MÜLLER, OFK, OR Art. 535, Rn. 10.

³⁶ Yönetim yetkisinin üçüncü kişilere bırakılması halinde, ortaklardan en az birisinin yönetim yetkisinin devam ettiğinin kabulü gerektiği yönünde bkz. İYİĞÜN, s. 148. Yönetim yetkisinin yalnızca üçüncü kişiye bırakılmasının mümkün olduğu yönünde bkz. KENDİGELEN/KIRCA, s. 74; HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 179; FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/IV-VII, Rn. 197, 198; FELLMANN/MÜLLER, OFK, OR Art. 535, Rn. 9.

³⁷ İtiraz hakkı niteliği gereği ortaklık yönetiminin kapsamı içinde düşünüldüğünden yalnızca yönetici ortaklara ait olduğu yönünde bkz. ŞENER, Adi Ortaklık, s. 293.

edilmiştir³⁸. Diğer görüşe göre ise, ortak olmayan yöneticilerin de itiraz hakkı bulunmaktadır³⁹. Zira yönetim hakkının bir parçası olan ve devri mümkün olmayan itiraz hakkına tüm yöneticilerin sahip olduğu⁴⁰, itiraz hakkının amacı ve hukuki niteliği dikkate alındığında TBK m. 625/2’de yer alan ifadenin “*yönetici ortak*” yerine “*yönetici*” şeklinde anlaşılması gerektiği savunulmuştur⁴¹.

Kanaatimizce yönetici sıfatını haiz her kişi, itiraz hakkına sahiptir. İtiraz hakkıyla ortaklık için riskli veya keyfi olabilecek işlemlerin yapılmasının engellenmesiyle yönetimin denetlenmesi ve böylece yönetici olmayan diğer ortakların menfaatlerinin korunması hedeflendiğinden, TBK m. 625/2 korunmak istenen menfaate uygun bir şekilde yorumlandığında ortak olmayan yöneticilerin de yönetimin bir parçası olan bu hakka sahip olduğu söylenebilir.

F. Gizli Ortağın İtiraz Hakkı

Gizli adi ortaklık, ortakların müşterek amaç doğrultusunda birlikte hareket ettiği fakat dış ilişkide yalnızca bir (aktif) ortağın işlem yapmaya yetkili olduğu ve bundan sorumlu tutulabildiği, iç ilişkide kurulan ve üçüncü kişilerce bilinmeyen, ortaklık ilişkisi çerçevesinde gizli ortağın belli ölçüde yönetim ve denetim hakkının bulunduğu bir adi ortaklıktır⁴².

³⁸ İYİGÜN, s. 168. İsviçre öğretisinde *Handschin* ve *Vonzun*, ortak olmayan yöneticinin yetkilerini OR Art. 535’den (TBK m. 625) almadığını, bu yetkilerin ortaklık dışındaki bir hukuki ilişkiye genellikle vekalet veya hizmet sözleşmesine dayandığını, aynı yönetim yetkisini haiz olsalar da ortakları koruyucu bir hak olarak düzenlenen itiraz hakkına sahip olmadığını, bunun yerine yönetici ortakların talimatlarına uymak zorunda olduğunu belirtmiştir (**HANDSCHIN/VONZUN**, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 178). Ortak olmayan yöneticilerin itiraz hakkının olmadığı yönünde bkz. **JUNG**, **CHK**, OR Art. 535, Rn. 4. İtiraz hakkının yönetim yetkisinin bir parçası olduğu, yalnızca ortaklığı yönetmeye yetkili hissedarlar tarafından kullanılabileceği yönünde bkz. **JÖRG**, **SHK**, OR Art. 535, Rn. 17.

³⁹ **KENDİGELEN/KIRCA**, s. 79; **BİNGÖL**, s. 699 vd.; **KARATAY**, s. 85.

⁴⁰ **BİNGÖL**, s. 699.

⁴¹ **KARATAY**, s. 85. *Bingöl*, anılan hükmün, adi ortaklığın yapısı gereğince yalnızca ortaklar tarafından yönetileceği, üçüncü kişilerin yönetici olarak atanmasına çokça başvurulmayacağı düşüncesiyle kaleme alındığını, dolayısıyla Kanundaki ifadenin yalnızca “*yönetici*” olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir (**BİNGÖL**, s. 700). Yönetici ortak ifadesinin ortak olmayan yöneticileri de kapsadığı yönünde bkz. **GEMİCİOĞLU**, s. 79.

⁴² **BİLGİLİ**, Fatih, *İsviçre ve Alman Hukuku Işığında Türk Ortaklıklar Hukukunda Gizli Ortaklık İlişkileri*, 1. Baskı, Ankara 2003, s. 220; **GEMİCİOĞLU**, s. 44.

Hukukumuzda gizli adi ortaklık açıkça Kanunda düzenlenmemiştir. Ancak hukuki ilişkinin mahiyeti dikkate alındığında, adi ortaklığın özel bir türü olduğundan, niteliğiyle bağdaşabildiği ölçüde adi ortaklık hükümleri uygulanır⁴³.

Dışarıya karşı temsil edilmeyen, dış ilişkide yönetim yetkisi bulunmayan, dolayısıyla ortaklıkla işlem yapan üçüncü kişilere yönelik talep hakkı ve sorumluluğu bulunmayan gizli ortağın yönetim yetkisinin ve buna bağlı olarak itiraz hakkının bulunmadığı kabul edilir⁴⁴.

⁴³ **FELLMANN/MÜLLER**, OR Art. 535/III, Rn. 97; **KENDİGELEN/KIRCA**, s. 42-43; **BARLAS**, s. 221-222; **AYHAN**, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Ankara 2023, s. 55; **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 147-148; **ŞENER**, Oruç Hami, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Ankara 2022, s. 17. Bu yönde bkz. "...Bu aşamada, iç ortaklığın bir alt türü olan gizli adi ortaklık kavramı üzerinde kısaca durmak gerekir. Gizli adi ortaklıkta gizlilikten kasıt, dışarıya karşı işlemlerin ortaklık olarak yapılmamasıdır. Dolayısıyla gizli adi ortaklıkta, ortakların diğer hususlar yanında, bilhassa dışarıya karşı sadece bir ortağın görüneceği hususunda anlaşmaları gerekir. Bu haliyle gizli adi ortaklık tamamen bir iç ilişki halindedir. Yine gizli adi ortaklıkta ortakların elbirliğiyle hak sahibi oldukları bir ortaklık malvarlığı da yoktur. Tüm işlemler dışarıdan görülen aktif ortak tarafından kendi adına gerçekleştirilir. Bu ortaklık türünde, gerek sermaye olarak getirilen değerler, gerekse işlemler sonucunda elde edilen diğer değerler, dışa karşı görünen aktif ortağın malvarlığına aktarılır ve üzerinde sadece o ortağın tasarruf edebileceği, onun mülkiyetine tabi bir mal varlığı unsuru teşkil edilir (Oruç Hami Ş., Adi Ortaklık, Ankara 2008 Sf 146, Nami Barlas, Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, İstanbul 2016, Sf 194-197, 216-217). Bu sözleşme bağı çerçevesinde aktif ortağın üstlendiği temel edim, işletmeyi kendi adına fakat iç ilişkide hem kendi hem de gizli ortak hesabına işletmektir. Bunun doğal sonucu olarak aktif ortak olan davalı, elde edilecek olan işletme gelirinden gizli ortağa olan pay tutarını ödemeyi de yüklenmiş demektir (Barlas, Sf 210). Barlas'a göre; aktif ortak, iç ilişkide hem kendi-hem de gizli ortak hesabına olsa da, dışa karşı işlemleri sadece kendi adına gerçekleştirir. Bu bakımdan, ortaklığın temsili söz konusu değildir, aktif ortak temsilci konumunda bulunmamaktadır (Barlas, Sf 213). Ş.'e göre ise, gizli adi ortaklık, dolaylı temsilin tipik bir örneğidir. Ancak, dolaylı temsilciden farklı olarak, burada dışa karşı hareket eden aktif ortak, sadece gizli ortağın hesabına değil, aynı zamanda kendi adına ve hesabına da hareket etmektedir (Ş., Sf 147). Gizli ortaklık, bir iç ortaklık ilişkisi teşkil ettiğinden ve bir şirket mal varlığı söz konusu olmadığından, ortaklığın sona ermesinden sonra, gerçek ve teknik anlamda bir tasfiyeden bahsedilemeyecektir. Sadece gizli ortağın hesap görülmesi ve payına düşen kazanç tutarının ödenmesi konusunda aktif ortağa yöneltebileceği, aynı etki taşımayan, salt borçlar hukuku kökenli bir kişisel talep hakkı mevcuttur (Barlas, Sf 218-219)..." Y. 3. HD, E. 2020/3659, K. 2020/6509, T. 12.11.2020 (www.kazanci.com Erişim Tarihi: 22.11.2024).

⁴⁴ **ŞENER**, Adi Ortaklık, s. 295; **BARLAS**, 216. Barlas'a göre, gizli ortağa sözleşme ile yönetim yetkisi verilse dahi, bu durum yalnızca iç ilişki bakımından değer taşıyacak olup, dışa karşı herhangi bir etki yaratmaz (**BARLAS**, s. 216).

G. Mirasçının ve Temsilcinin İtiraz Hakkı

Bir şahıs ortaklığı niteliğinde olan adi ortaklıkta ortaklardan birinin ölmesi, kural olarak ortaklığın sona ermesine yol açar⁴⁵. Ancak ortaklık sözleşmesinde ortaklardan birinin ölmesi halinde mirasçılarla veya kendi aralarında ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm var ise, ortaklığın devamı sağlanır (TBK m. 639/b.2). Ayrıca sözleşmede herhangi bir hüküm olmaksızın, ortaklar ile mirasçılar arasında ortaklığın devam edeceğine ilişkin açıkça veya mirasçılarla ortaklık devam ettirilerek zımnen anlaşma yapılması halinde de ortaklık sona ermiş olmayacaktır⁴⁶. Yönetici ortağın ölmesi ve mirasçıların onun yerine ortaklığa dahil olması halinde, mirasçılar yönetici ortak sıfatıyla itiraz hakkına sahip olacaktır⁴⁷. Mirasçıların birden fazla olması durumunda, miras ortaklığında elbirliği ilkesi hâkim olduğundan⁴⁸ itirazın birlikte yerine getirilmesi gerekir. Ancak mirasçıların her durumda birlikte hareket etmeleri zor olduğundan miras ortaklığına bir temsilci atanması ve itiraz hakkının temsilci vasıtasıyla kullanılması daha uygundur⁴⁹.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 405-408 hükümleri gereğince bir ortağın kısıtlanması halinde, sözleşmede ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa ortaklık sona erer (TBK m. 639/b.3). Ortaklık sözleşmesinde yer alan hüküm kapsamında veya sonrasında kısıtlanan kişinin kanuni temsilcisinin ve diğer ortakların kabulü ile kısıtlanan ortak ile birlikte ortaklığa devam etmek mümkündür. Bu durumda kanunda açıkça bir düzenleme olmasa da kanaatimizce yönetici olması halinde sorumluluk rejimi son derece ağır olan adi ortaklıkta kısıtlanan ortağın yönetim yetkisi sona erer⁵⁰. Nitekim kısıtlanan ortağın

⁴⁵ Keza bir ortağın gaipliğine mahkemece karar verilmesi de aynı sonucu doğuracaktır (POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 90, N. 107; PULAŞLI, s. 43; ŞENER, s. 89; AŞKAN, s. 71).

⁴⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, s. 90, N. 107; ŞENER, s. 90.

⁴⁷ Yönetim yükümlülüğünün mirasçılara geçeceği yönünde bkz. BİNGÖL, Pay Devri, s. 486.

⁴⁸ Mirasın paylaşımından sonra da mirasçı sayısının birden fazla olması halinde, aksine bir belirleme olmadığı takdirde tek ortaklık payı üzerinde elbirliği mülkiyet ilişkisi devam edecektir.

⁴⁹ Adi şirketin niteliğine uygun olarak mirasçılar tarafından atanacak temsilcinin üçüncü kişi olamayacağı, ortaklık payı üzerinde elbirliği ile hak sahibi olan mirasçılardan biri olması gerektiği yönünde bkz. BİNGÖL, Pay Devri, s. 486.

⁵⁰ Yöneticilik vasfının vesayet altında olmasını gerektiren sebeplerle kaybedildiğinde, yönetim hakkının da kaybedilmiş olduğu, kanuni temsilcinin itiraz hakkını

yönetici sıfatının devam ettiğinin kabulü halinde, kanuni temsilci tarafından yönetim yetkisinin kullanılması, kimi işlemler için TBK m. 462 gereğince vesayet makamının ve kimi işlemler için ise TBK m. 463 hükümleri gereğince vesayet makamının izninden sonra denetim makamının izninin gerekmesi durumu göz önünde bulundurulduğunda ortaklığın pratik yapısında ihtiyacı karşılamayacaktır. Ayrıca yönetici tüzel kişinin fiil ehliyetini kaybetmesi halinde sona erme durumu gerçekleşeceği için yönetici sıfatını kaybedecektir. Zira TMK m. 49 hükmü gereğince, *“Tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, fiil ehliyetini kazanırlar”*. TMK m. 50 hükmü gereğince, *“tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. Organlar, hukukî işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar”*. Dolayısıyla gerek kendisi gerekse de ortaklık için fiilleriyle hak edinme ve borç altına girme ehliyetini kaybetmiş tüzel kişinin yönetici sıfatı son bulur⁵¹.

Elbette ortaklık sözleşmesiyle ortaklığa dahil olan mirasçıların yönetim hakkına sahip olmayacağı, diğer bir ifade ile yönetim yetkisinin kendiliğinden düşeceği açıkça kararlaştırılabilir. Aynı şekilde mirasçıların ortak olması halinin ortaklar kurulu kararıyla yönetim yetkisinin geri alınması sebebi olarak belirtilmesi de mümkündür. Yine mirasçıların ortak sıfatı kazanması halinin ortaklık sözleşmesinde yönetim yetkisinin diğer ortaklarca kaldırılması veya sınırlandırılması sebebi olarak belirtilmesi durumunda, tüm ortaklar yönetim yetkisini kaldırabilir veya sınırlayabilir (TBK m. 629/2). Mirasçıların ortaklığa devam etmesi halinde yönetim hakkına ilişkin sözleşmede bu yönde bir kayıt yok ise ve ilgili ortağa yönetim yetkisi bir kararla verilmiş ise mirasçıların dahil olması halinde aynı yetersayıyla alınacak bir kararla yönetim yetkisi kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir.

II. İTİRAZ HAKKI SAHİBİNİN SÖZLEŞME VEYA ORTAKLIK KARARI İLE DÜZENLENMESİ

TBK m. 625/2 hükmünden anlaşıldığı üzere, itiraz hakkının söz konusu olabilmesi için birden fazla yöneticinin olması ve bireysel yönetim ilkesinin geçerli olması gerekir. Ortaklık sözleşmesiyle veya

kullanamayacağı yönünde bkz. GEMİCİOĞLU, s. 97. Aşkan, yönetim görevinin vasfı ile bağdaşmayacağından fiil ehliyetinin kısıtlanması halinde yönetim yetkisinin sona ereceğini belirtmiştir (AŞKAN, s. 74).

⁵¹ Bu yönde bkz. AŞKAN, s. 75.

kararıyla farklı yönde düzenlemeler getirilip getirilemeyeceği hususunda değerlendirme yapmak gerekir.

TBK m. 625/2 hükmü emredici nitelikte değildir⁵². Bu nedenle yöneticilerin itiraz hakkı, ortaklık sözleşmesiyle (veya kararıyla) kısmen veya tamamen kaldırılabilir ve sınırlandırılabilir⁵³. Sözleşmede aksine hüküm yok ise, ortaklık kararının oybirliği ile alınması gerekir (TBK m. 624).

Tek yöneticinin bulunması halinde, itiraz hakkından söz edilemeyecektir. Dolayısıyla ortaklığın tek bir yönetici tarafından yönetilmesinin kararlaştırılması halinde diğer ortakların itiraz hakkı olmayacağından, itiraz hakkından bu yolla vazgeçildiği söylenebilir⁵⁴. Bu nedenle itiraz hakkına ilişkin kuralın emredici nitelikte olmamasının, adi ortaklığın yapısına uygun olduğu söylenebilir⁵⁵.

Ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla yönetici olmayan kişilere itiraz hakkı tanınabilir mi? “Ortaklığın yönetimi” başlığı altında düzenlenen itiraz hakkı yönetim hakkının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu hakkın esas işlevi, bireysel yönetim ilkesinin sonucu olan her bir yöneticinin serbestçe karar alması yetkisinin aynı yetkiyi haiz diğer bir yönetici tarafından denetlenmesidir. Bu nedenle kanaatimizce yönetici olmayan kişilere itiraz hakkı tanınamaz⁵⁶. Ayrıca yönetici olmayanlara da

⁵² FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/III, Rn. 108; KENDİGELEN/KIRCA, s. 80; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 294; İYİĞÜN, s. 164; GEMİCİOĞLU, s. 99; BİNGÖL, s. 703.

⁵³ FELLMANN/MÜLLER, OR Art. 535/III, Rn. 108; Art. 535/IV-VII, Rn. 212, 213; HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 187; ŞENER, Adi Ortaklık, s. 293-294; KENDİGELEN/KIRCA, s. 80; İYİĞÜN, s. 164; KARATAY, s. 71 ve 84; GEMİCİOĞLU, s. 99; BİNGÖL, s. 703-704. Bireysel yönetim ilkesi geçerli olmakla birlikte sözleşmede itiraz hakkının yalnızca iki ortak tarafından kullanılabileceğinin de belirtilebileceği yönünde bkz. HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 187.

⁵⁴ İYİĞÜN, s. 164; GEMİCİOĞLU, s. 99.

⁵⁵ GEMİCİOĞLU, s. 99.

⁵⁶ Aksi görüşte olan Handschin ve Vonzun, şirketin olağan yönetim işleri dışında tutulan ortaklara itiraz hakkının tanınması halinde, itiraz (veto) işleviyle sınırlı yönetim yetkisinin tesis edilmiş olacağını ifade etmişlerdir (HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 187). Ancak yazarlara göre, özden yöneticilik ilkesinin söz konusu olduğu adi ortaklıkta ortak olmayan bir kişiye itiraz hakkının devri mümkün değildir (HANDSCHIN/VONZUN, OR Art. 534-Art. 535/III, Rn. 188). Yönetici olmayan ortaklara itiraz hakkının tanınabileceği yönünde ayrıca bkz.

itiraz hakkının tanınması halinin, bireysel yönetim ilkesinin getirdiği olağan işler bakımından yönetimin kolaylaşmasını tamamen engelleyeceği, böylece ortaklığın rutin işlerinin yapılmasının her zaman tüm ortakların itiraz etmemesine bağlı olacağı sonucunu doğuracağını da belirtmek gerekir. Bu durum ise adi ortaklığın uygulama kolaylığı sağlama niteliğiyle bağdaşmayacaktır.

SONUÇ

Türk hukukunda olağan yönetim işleri bakımından bireysel yönetim ilkesi kabul edilmiştir. Buna göre ortaklık, ortakların tümü veya birkaçı tarafından yönetilmekte ise, bunlardan her biri, diğerlerinin katılımı olmaksızın olağan işlemleri yapabilir. Bununla birlikte yönetici ortaklar tarafından gerçekleştirilen olağan işlemlere karşı, diğer yönetici ortaklardan her biri tamamlanmasından önce itiraz etmek suretiyle bu işlemin yapılmasını engelleyebilir (TBK m. 625/2). İtiraz hakkı ile yönetimin diğer yöneticiler tarafından denetlenebilirliği sağlanmakta, böylece yönetici olmayan ortaklar da korunmaktadır.

TBK m. 625/3 hükmü gereğince, olağanüstü işlemler bakımından bütün ortakların oybirliği ile karar alması zorunlu olmakla birlikte gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yönetici ortaklardan her biri söz konusu işlemi yapmaya yetkilidir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerin varlığı halinde her bir yönetici tarafından bağımsız olarak işlem yapma yetkisi olduğundan, bu durumda itiraz hakkının söz konusu olup olmayacağı tartışmalıdır. Kanaatimizce, olağan-olağanüstü iş ayrımı olmaksızın eğer bir işlem tek bir yönetici tarafından yapılabilir ise, her zaman bir kontrol aracı olan itiraz hakkının olduğu kabul edilmelidir.

Yöneticilerin yönetim yetkisinin kaldırılması halinde, yönetici olmaya bağlı olan itiraz hakkı bu sıfatının kaybı ile birlikte ortadan kalkmaktadır. Yönetim yetkilerinin sınırlandırılması halinde ise, yönetici yönetim yetkisini haiz olduğu işlemler özelinde itiraz hakkına sahip olduğundan, diğer yöneticiler tarafından yapılan işlem sınırlanan yetki kapsamında ise, o yöneticinin itiraz hakkı yoktur.

Adi ortaklığa ilişkin sona erme sebeplerinden birisinin gerçekleşmesiyle yöneticilerin yönetim yetkisi sona ermekte ve ortaklık tasfiye sürecine girmektedir. Ancak kanun koyucu TBK m. 641’de bazı

hallerde ortaklığın sona ermesine rağmen yöneticilerin yönetim yetkisinin geçici bir süreyle daha devam edeceğini kabul etmiştir. Yöneticiler görevde kalmaya devam ettikleri müddetçe ortaklığın tasfiyedeki menfaatlerini korumak için itiraz hakkı da söz konusu olacaktır.

TBK m. 625/2’de açıkça “*ortaklığı yönetmeye yetkili olan her ortak*” ifadesine yer verildiğinden, ortak olmayan yöneticilerin itiraz hakkının bulunmadığı savunulmuşsa da itiraz hakkının amacı ve hukuki niteliği dikkate alındığında, yönetimin denetlenmesi ve böylece yönetici olmayan diğer ortakların menfaatlerinin korunması hedeflendiğinden, kanaatimizce yönetici sıfatını haiz her kişi, itiraz hakkına sahiptir.

Adi ortaklığın özel bir türü olan ve niteliğine uygun düştüğü ölçüde adi ortaklık hükümleri uygulanan gizli ortaklıkta, yönetim yetkisi dış ilişkide işlem yapan ortağa ait olduğundan, gizli ortağın itiraz hakkı bulunmamaktadır. Nitekim ortaklık sözleşmesiyle gizli ortağa yönetim yetkisi verilse dahi, yalnızca iç ilişkide sonuç doğuran anılan düzenleme kapsamında gizli ortağın yönetim yetkisinin ve buna bağlı olarak itiraz hakkının bulunduğu söylenemez.

Bir şahıs ortaklığı niteliğinde olan adi ortaklıkta ortaklardan birinin ölmesi durumunda, sözleşmede ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa ortaklık sona erer (TBK m. 639/b.2). Ortaklık sözleşmesinde yer alan hüküm kapsamında veya sonrasında ortaklığın devam edeceğine ilişkin açıkça veya ortaklık devam ettirilerek zımnen anlaşma yapılması halinde, ortaklık sona ermiş olmayacaktır. Bu şekilde mirasçıların ortaklığa devam etmesi halinde, ölen yönetici ise, itiraz hakkı mirasçılar tarafından kullanılacaktır. Nitekim sona erme nedeni olan bir ortağın kısıtlanması halinde de (TBK m. 639/b.3) ortaklık sözleşmesinde yer alan hüküm kapsamında veya sonrasında kısıtlanan kişinin kanuni temsilcisinin ve diğer ortakların kabulü ile kısıtlanan ortak ile birlikte ortaklığa devam etmek mümkündür. Ancak bu durumda yönetici olması halinde kısıtlanan ortağın yönetici sıfatı son bulacağından kanuni temsilci aracılığı ile kullanılabilecek itiraz hakkı da söz konusu olmayacaktır.

İtiraz hakkına ilişkin TBK m. 625/2 hükmü emredici nitelikte olmadığından ortaklık sözleşmesiyle veya kararıyla kaldırılması, belli işlemlere özgülenmek suretiyle sınırlandırılması mümkündür. Ancak kanaatimizce itiraz hakkının yönetim hakkının ayrılmaz bir parçası ve esas işlevinin bireysel yönetim ilkesinin sonucu olan her bir yöneticinin

tüm ortakları bağlayacak şekilde serbestçe karar alması yetkisinin aynı yetkiyi haiz diğer bir yönetici tarafından denetlenmesi olması nedeniyle yönetici olmayan kişilere itiraz hakkı tanınamaz.

KAYNAKÇA

- AŞKAN**, Cengiz: Adi Şirketin Yönetimi, 1. Basım, Ankara 2003.
- AYHAN**, Rıza/ÇAĞLAR, Hayrettin/ÖZDAMAR, Mehmet: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 5. Baskı, Ankara 2023.
- BARLAS**, Nami: Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, 4. Baskı, İstanbul 2016.
- BİLGİLİ**, Fatih: İsviçre ve Alman Hukuku Işığında Türk Ortaklıklar Hukukunda Gizli Ortaklık İlişkileri, 1. Baskı, Ankara 2003.
- BİNGÖL**, Muhammet Emin: “Adi Ortaklıkta İtiraz Hakkı”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 38, S. 4, Aralık 2022, s. 695-727.
- BİNGÖL**, Muhammet Emin: Adi Ortaklıkta Pay Kavramı ve Adi Ortaklık Payının Devri, 1. Baskı, İstanbul 2022 (Pay Devri).
- DERDİMAN**, Furkan: Adi Ortaklık Yapısındaki Değişiklikler, 1. Baskı, İstanbul 2022.
- FELLMANN**, Walter/MÜLLER, Karin: Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Band VI, 2. Abteilung, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 8. Teilband: Artikel 530-544 OR, Stämpfli Verlag AG, Bern 2006.
- FELLMANN**, Walter/MÜLLER, Karin: OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht, 2. überarbeitete und erweiterte Auflage, Orell Füssli Verlag AG, 2009 (OFK)
- GEMİCİOĞLU**, Bora: Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Baskı, İstanbul 2022.
- HANDSCHIN**, Lukas/VONZUN, Reto: Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht, Obligationenrecht, 4. Teil: Die Personengesellschaften, ZK - Zürcher Kommentar Band/Nr. V/4a, Die einfache Gesellschaft, Art. 530-551 OR, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich - Basel - Genf 2009.
- İYİGÜN**, Serdar: Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Baskı, Ankara 2024.
- JÖRG**, Florian S.: Personengesellschaftsrecht (Art. 530-619 OR), SHK - Stämpflis Handkommentar, Stämpfli Verlag AG, Bern 2015.
- JUNG**, Peter: CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personengesellschaften und Aktiengesellschaft Art. 530-771 OR, 4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, 2024.
- KARATAY**, Ela: Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Baskı, Ankara 2023.

- KENDİGELEN**, Abuzer/**KIRCA**, İsmail: Şirketler Hukuku Cilt I, Giriş
Adi Şirket Ticaret Şirketleri: Genel Hükümler ve Şahıs Şirketleri,
1. Bası, İstanbul 2021.
- MÜLLER**, Karin: OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch), OR
Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht, 4.
aktualisierte und überarbeitete Auflage, Orell Füssli Verlag AG,
Zürich 2023.
- POROY**, Reha/**TEKİNALP**, Ünal/**ÇAMOĞLU**, Ersin: Ortaklıklar
Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 15. Bası, İstanbul
2021.
- PULAŞLI**, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Tamamen
Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 2020.
- ŞENER**, Oruç Hami: Adi Ortaklık, Ankara 2008 (Adi Ortaklık).
- ŞENER**, Oruç Hami: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders
Kitabı, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Ankara 2022.
- TEKBEN**, Tuğçe: Vekâlet İlişkilerinde Vekâlet Veren Talimatı ve
Hukuki Sonuçları, 1. Baskı, İstanbul 2021.